

NotatDato: 18.12.2015
Arkivsak: 2015/12658-1
Saksbehandlar: oydziem

Til: Utval for opplæring og helse

Frå: Fylkesrådmannen

Svar på spørsmål vedk. vaksenopplæring

Fylkesrådmannen viser til møte i Utval for opplæring og helse 29.09.15, der Rasmus Laupsa Rasmussen stilte spørsmål om vaksenopplæringa og ein manglande rett til å ta tidlegare fag på nytt. Fylkesdirektør opplæring svara på spørsmålet i møtet, og kjem her med eit meir utfyllande svar.

Retten vaksne har til vidaregåande opplæring

Opplæringslova gjev vaksne, som ikkje har fullført vidaregåande utdanning, ein individuell rett til vidaregåande utdanning frå det året dei fyller 25 år, jf opplæringslova § 4A-3. Retten vert normalt omtala som «vaksenretten» til vidaregåande skule.

Ny føresegn stansar tilbodet om å ta opp att fag i vaksenopplæringa

I arbeidet med å revidera vurderingskapitla i forskrift til opplæringslova har Kunnskapsdepartementet slått fast prinsippet om at fag som er fullført og bestått, skal følgja den einskilde fram til endeleg vitnemål eller kompetansebevis i respektive studiespesialiserande eller yrkesfagleg vidaregåande utdanning. jf forskrift til opplæringslova (f) § 4-11a. Den nye føresegna vart innført 01.08.15, og betyr i praksis at vaksne ikkje får høve til å ta desse faga opp att dersom dei seinare skulle søkja vidaregåande utdanning som vaksne. Det heiter i føresegna at «... Når ein deltakar har fullført og bestått opplæringa i eit fag, skal sluttvurderinga følgje deltakaren fram til kompetansebevis og vitnemål. Deltakaren kan da ikkje få deltakarstatus i faget på nytt. ...», jf f § 4-11a.

UDIR har ikkje gjeve særskilt grunngeving for denne nye paragrafen eller for den tilsvarande føresegna for ungdom, § 3-17a, jf framlegg til forskriftsendringar med merknader, § 4-11a, § 3-17a. Den nye føresegna er elles i tråd med andre føresegner som er med og avgrensar vaksne sitt høve til å ta opp att fag med bestått. I forskrifta knytt til inntak og realkompetansevurdering av vaksne heiter det m.a. at vaksne ikkje skal få tilbod om opplæring i fag der dei har godkjend realkompetanse. Omgrepet realkompetanse omfattar også tidlegare formalkompetanse, dvs. fag med bestått frå tidlegare vidaregåande skule, jf f § 6-46.

Praksis i fylkeskommunane

Mange fylkeskommunar har likevel til no valt å gje vaksne høve til å ta opp att fag. Grunngevinga har i hovudsak vore at:

- Etter fleire år utan skulegang kan vaksne mangla grunnleggjande kunnskapar og ferdigheiter i dei fellesfaga dei har bestått tidlegare og har med seg inn i vaksenopplæringa. Gode kunnskapar i desse faga er grunnleggjande i den yrkesutdanninga den vaksne no skal gjennomføra.

- Svake karakterar i fellesfag og programfag som tidlegare er bestått, kan vera uttrykk for sviktande motivasjon og andre omstende i ungdomstida. Dei vaksne er no tilbake i skulen med ny forståing og motivasjon og bør få ein ny sjanse som kan vera avgjerande for ny utdanning og vidare karriere.
- For vaksne som ønskjer å satsa full tid på vidaregåande opplæring, og som er avhengige av studielån som livsopphald under utdanning, har det i tillegg vore eit moment å få opplæring i alle faga og dermed få tilstrekkeleg timegrunnlag for fullt lån/stipend.

Hordaland vidarefører tidlegare ordning ut skuleåret 2015/ 2016

Den nye f § 4-11a blokkerer for det tilbodet vaksne har hatt til å ta opp att fellesfag og programfag som er bestått tidlegare og som no er del av vaksenopplæringa. Vaksne er i den nye føresegna vist til privatistutdanning og privatisteksamen for å ta opp att fag. Dette alternativet har ein kostnad som kan vera eit direkte hinder for ufaglærte vaksne med ein pressa økonomi.

Hordaland fylkeskommune har som nokre andre fylkeskommunar valt å halda på høvet til å ta opp att fag som elev i den ordinære vidaregåande skulen og som deltakar i vaksenopplæringa også for inneverande skuleår. Dei nye føresegnene var ikkje godt nok kjent og markert i inntaksapparatet då inntaket vart gjennomført. Elevar og deltakarar vart gjort kjent med endringane etter skulestart. Fylkeskommunane har soleis valt å skjerma desse brukarane for endringane. I vaksenopplæringa vil inntaket i januar og komande haust følgja det nye regelverket.